

Bibi Goed! Voor één keer. Omdat je de dochter van de rechter bent. Wacht!

(Na een tijdje verschijnt de schim, een jong meisje, zwart en rood)

Philippe O, wat een penetrante geur!

Bibi Salpeter, meisje! Salpeter van de doden!

Philippe Hoe kom je hier?

Bibi Elke nacht ben ik in beweging.

Philippe Rust je dan niet, 's nachts?

Bibi Nergens vind ik rust: als onschuldig meisje ben ik een gewelddadige dood gestorven.

Philippe Vertel het me! Misschien vind je zo wel rust.

Bibi Zo'n achttal jaren geleden werden m'n familie en ik door rechter Guérin veroordeeld en opgesloten in de gevangenis van Romans, omdat we niet langer katholiek wilden zijn, en daar openlijk voor uitkwamen.

Philippe Jullie werden hervormden?!

Bibi Ja, maar dat doet er niet toe. Onderbreek me niet meer!

In wat men later de Bartholomeusnacht zou noemen brak er plots brand uit in de bajes. Gebruik makend van de rook en de verwarring drongen gemaskerde mannen onze cellen binnen en doodden ons allen met hun zwaarden...

Philippe *(ademloos)* En dan...?

Bibi Om me goed te kunnen begrijpen moet je eerst dit weten: ook in het vreugdeloze land van de doden is er een generatieconflict gaande. Oude doden willen wel eens vlug in de verdrukking geraken. Jonge doden hebben veel meer rechten, mogen wel eens de beest uithangen. Zo wou het geval dat ik als jonge dode kon blijven zien wat er op de wereld gebeurde.

Philippe En...?

Bibi Ik zag onze gemaskerde moordenaars weer... Zonder maskers! Het waren... gewone gerechtsdienaren, die vlug tot raadslieden gepromoveerd werden. Ze werden betaald door niemand anders dan Bernard Guérin, de rechter van de stad.

Philippe *(schreeuwend)* Mijn vader!!! De wijze rechter van Romans... Steunpilaar van de stad! Een vuige sluipmoordenaar!!!

Bibi *(lakoniek)* Zo is het gebeurd. Zo violent.

Philippe *(stil)* Betekent dat..., betekent dat, dat je pas rust zult vinden, wanneer je gewroken bent?

Bibi O, nee! het gaat niet om wraak. Geen wraak, Philippe Guérin! Alleen de schimmen van diegenen die slecht geleefd hebben, zijn op wraak uit.

Philippe Ik wil iets voor je doen.

Bibi Help de gerechtigheid zegevieren! De stad Romans wil niet langer overheerst worden door een sluipmoordenaar en z'n trawanten. Pas wanneer rechter Guérin z'n macht kwijt zal zijn, zal ik rust vinden.

Philippe Ik moet terug naar de stad. Morgen reeds. Ik ken de man die de rechter ten val kan brengen. **Bibi** Sta'm dan bij met woord en daad. Ik zal je helpen in alles wat je onderneemt. *(pauze)* Nu moet ik verder. Anders bereik ik voor de morgenstond m'n dagverblijf niet.

(ze verdwijnt geleidelijk)

Philippe *(in 'n plotse opwelling van nieuwsgierigheid)* Waar verblijven jullie ijle gestalten overdag?

Stem *(van de verdwenen Bibi)* Op de maan, Philippe! Op de maan! Waar elders?!

(Ook Philippe legt zich neer om te slapen; het vuur dooft)

DERDE BEDRIJF

Scène 1

Op de grote markt van Romans en op de brug. Donderdag 11 februari. Het koninkrijk van de patrijs. De notabelen komen op met hun vrouwen. Guérin met Vinciane, de Manissieu met Brune, Antoine Coste en Jacotte, Laroche en Guillemette en nog vele andere voornamen ingezetenen van de stad. Het valt op dat alle aanwezige mannen een genummerd kaartje op hun hoed dragen.

Guérin Burgers en burgeressen van Romans, laten we vandaag in vriendschappelijk spel wedijveren met onze burens van de haan. Laten we daarom op de patrijs jagen! Wie wil deelnemen kan hier een kaartje bekomen.

(Jourdain, Vincotte en nog andere burgers dagen op;

ze melden zich, krijgen een kaartje en bevestigen dat op hun hoed)

Koot *(komt spiedend op)* Bourgeois notabelen van Romans, allen met een klein papiertje op hun hoofddekse! Ten teken van onderscheid met de ongeletterde boeren. Is dit een spel of is het een ... samenzwering? *(pauze)* Hier moet handelend opgetreden worden.

(Koot verdwijnt spoorloos. De gekortwiekte patrijs wordt voorgeleid. Ze wordt losgelaten en gaat aan de haal. Ze wordt bekogeld met eieren en sinaasappelen en Laroche kan de vogel het eerst vatten, maar het is zonneklaar dat de andere deelnemers aan de wedloop 'm laten winnen. Hij wordt tot koning van de patrijs gekroond en uitbundig toegejuicht. Laroche staat op het punt iets te zeggen, wanneer Paumier en Caseneuve ten tonele verschijnen, gevolgd door Koot. Caseneuve ontsteekt in grote woede en trekt z'n degen half uit de schede)

Caseneuve Bij gorts gebeente, ik mag de lepra krijgen, als dit geen samenzwering is. Bij de kracht van geen klein klootje, Jean Serve, laten we onmiddellijk met hen op de degen gaan. *(Paumier maakt een verzoenend gebaar en duwt de degen weer in de schede)*

Bij gods moer, waar wachten we op?! Als zij het over een aanval eens worden, zijn wij de pineut. Wil je dan niet dat ik erop lostimmer?!

Paumier Hou je spieren in toom, Raymond! *(stiller)* We zijn dik in de minderheid. Onze tijd komt wel...

Koot *(plots roepend)* Laroche, koning van de patrijs, de grootste tegenspeler van de beer!!! Dat ruikt naar verraad!

Paumier *(ferm)* Luister, rechter Guérin, notabelen van Romans! Ik heb het goed met jullie voor. Maar toch waarschuw ik jullie: zeg het feest van de patrijs af!

Guérin De patrijs is reeds gekroond. Geen sprake van dat die kroon valt.

Paumier Als jullie niet naar mij willen luisteren, zouden de boeren, m'n vrienden en volgelingen, wel eens uit de dorpen naar Romans kunnen komen afzakken.

Laroche Hou je bek, Paumier! Wij laten ons niet langer door je afdreigen. Op vette maandag gaat het grote bal van de patrijs door in de raadszaal van het stadhuis van Romans, zo verordonneer ik, Laroche Claude, koning van de patrijs.

Paumier Bek in je pluimen, perfide patrijs! Jij die kuikens samenbrengt die je zelf niet voortgebracht hebt, eenzaam en steriel zul je blijven. *(pauze)* In deze stad lopen de koningen elkaar builen. Het schaaft, de haan, de adelaar, de patrijs... Als koninklijke beer zeg ik je, Laroche, zo vele koningen voor een stad van 6000 inwoners, dat is buiten verhouding... Dat wordt hommeles!

Laroche Ha, ha, een koninklijke beer met een zwakke kop!

(Paumier en Caseneuve verdwijnen)

Ik, koning van de patrijs, roep mezelf uit tot heerser van Romans. Onze stad, burgers en burgeressen, zal het land van Cocagne binnengaan. De fonteinen zullen wijn spuiten. Aardbeien met suiker te geef! Grachten gevuld met malvezje! Muren van taarten en amandelgebak! Kalfspasteien, worsten en koteletten! Leve het land van Cocagne!

Koot *(gaat op z'n hoofd staan en bootst 'm na)* Iedereen heeft alles wat z'n hart begeert, en wie het woord werken in z'n mond neemt, wordt gehangen, als de hemel 'm niet redt...

Boeren en horigen zijn er niet, iedereen is rijk, ieder heeft wat z'n hart begeert, want de tafels staan boordevol spijzen. *(Koot valt omver; totaal andere toon)*

Wie daarheen wil, zal ik de weg wijzen. Ga scheep in de haven van Sukkeldam en vaar over de zee der leugens, en wie dan aankomt, is de koning der uilskuikens.

Laroche Zoetelaars, kroegbazen, hoteliers en marketentsters!

Dit zijn de vastgestelde prijzen van de levensmiddelen, met de verplichting jullie eraan te houden. Hooi, stro en haver, beestvoer, droesemwijn, bedorven wijn, zure wijn en bedorven haring, vet en mager spek, andouille, boudin! De prijs van al deze zaken komt op het bedrag van één Tournooise pond, of iets eronder of erboven!

Koot *(gaat weer op z'n kop staan)* De muizen

peuzelen de kat op. De wolf hoedt de schapen die 'm verscheuren. De zoon geeft de vader een pak slaag. De vader veegt de baby de billen af. De reizigers trekken de diligence voort. De kip bespringt de hanen. De koning gaat te voet. De zieke verzorgt de dokter. De cliënt adviseert de advocaat. De generaal doet corvee. De visser wordt gevist. De gans doet de kokkin in de pan. De smid smeedt het ijzer koud. De boer spant de kar voor de ossen. De priester zingt het magnificat onder de metten. De lekkerbek eet kool en poept spinazie. De koopman kijkt het gegeven paard in de bek! *(Hij valt omver en rolt over de grond)*

Laroche *(lachend)* Kaneel en kruidnagel, gekruide kalkoen, fazant of hazelhoen, patrijs, kip, haas, snip op toast, karper, snoek, wijn uit Chinon of Château-neuf, kruidenwijn, een kwintaal aardbeien met rozenwater en suiker! De prijs voor al deze zaken komt op een bedrag van vier sous. Men zegge het voort...

(Algemene hilariteit. Er wordt afscheid genomen)

Diverse stemmen Rendez-vous op het bal van de lundigras!

Tot ziens op het bal van vette maandag!

Tot op de optocht van de patrijs!

(Allen af; Guérin in druk gesprek gewikkeld met Laroche)

Scène 2

Toegang tot de grote markt van Romans. Zondagmorgen vroeg, 14 februari. Feestelijk gebeier van de klokken van de kerken.

Koot komt op, snuffelend...

Koot De stad ruikt naar ontbinding... Hij stinkt naar wapens... Naar moordtuig! *(schrikreactie)* Ha, de dood snuffelt aan m'n broek.

(Plots blijft Koot gealarmeerd staan, getroffen door een schouwspel, dat hij als aan de grond genageld gedselaat)

Ik mag me purgeren met nieskruid, als dat de koning van de patrijs niet is. Hij doet, naar aloud gebruik, z'n intrede in de goede stad van Romans. Ha, ha, ha, de veldvogel triomfeert... maar... wat... wat betekent dat?!

Boogschutters, kurassiers, gehelmde haakbusschutters.

Echte soldaten... Voorwaar, ik zou hen een stuk van hun staart snijden.

En nu..., nog anderen... Godsacrament, de grote raad van de koning..., presidenten, raadsheren, procureurs, griffiers, deurwaarders en dagvaarders...

(enigszins meegesleurd) In vol ornaat! Wat een pracht en praal! Ordetekens, mutsen, gevoerde pelzen, pluimen en vederbossen! *(plots, heftig schrikkend)* Eén, twee, drie, vier, vijf, ..., ..., twintig Zwitsers, fraai gekleed. Ai, ai, de geduchte Zwitserse infanterie, bondgenoot van de Franse koning.

Eén, twee, drie, vier Turkse gezanten, met tulband en kromzwaard! *(gerustgesteld)* Een carnavalshofhouding, en... *(in grote paniek)* een klein leger met echte wapens! *(opgewonden nu)* Oddenommele, nu nog een stoet van burgers ook! Maar, maar, wat ziet m'n lodderig oog?! Lopen daar nu ook niet Brunat en Fleur te kwispelstaarten als schoothondjes! Ach ja, die goeie, ouwe Brunat is de kanselier van de patrijs en Fleur is zijn president. God betert het! Wie nog al meer?!

Aalmoezeniers, bisschoppen, aartsbisschoppen, advocaten, juristen en kooplieden!!!

Wat een militaire parade! Als dat geen aanloop is tot de strijd, begrijp ik er niets meer van.

(met de ogen volgend) De hele mikmak begeeft zich naar de Notre-Dame-sur-le-pont.

Slijpen ze nu de messen of gaan ze gewoon naar de mis?

Kom, Kootje, dat mogen we niet missen. *(geheimzinnig)*

Maar eerst ga ik ook m'n eigen bijdrage tot de mis halen.

(vlug af)

Scène 3

In de Notre-Dame-sur-le-pont. Enkele ogenblikken later. Alle notabelen, met hun vrouwen (die dus niet in de optocht gingen), zijn aanwezig of komen binnen.